

Szilard Kalmar

Ungern från blomstande landsbygd till monokultur och elände

Efter ”den enda vägens politik” start i Ungern 1989 slogs bygemenskapen på landsbygden sönder och samman. Det är i de kvarblivna ruinerna vi kan hitta stödet för Viktor Orbáns regering.

Viktor Orbán

Det var i de fattigaste byarna och regionerna på landsbygden som stödet för Viktor Orbán¹ som blivande statsminister vid riksdagsvalet i april i år var som störst. I byarna där eländet var värst, och där hundraden under vinterhalvåret fick frysa i ouppvärmda hem där man försökte värma sig så gott det gick med avfall och småskräp, därifrån kom rösterna. För att begripa varför det idag ser ut som det gör i landet får vi gå tillbaka några årtionden i tiden.

Före 1989 och ”vändningen” hade i stort sett alla arbetsföra i Ungern arbete. Tack vare, även sett utifrån europeiska normer, ett högutvecklat produktionssätt inom lantbruket hade jordbruksbefolkningen en god inkomst. Man kunde därutöver skaffa sig extra inkomster med att av och till sälja av kreatur. Under årtiondena före ”den enda vägens politik” kunde hundratusentals människor på landsorten bygga sig rymliga och komfortabla hem.

Det som utmärkte den ungerska ”vändningen” var att det var ett resultat av en medveten och utsagd politik av att förstöra bygemenskapen som rådde. Högerregeringen under statsministern József Antall² mål var att krossa dem som det socialistiska systemets borgar. Följden blev en ihållande massarbetslöshet och en uppgiven framtidsyn. Det var med denna Antalls antisociala amok som det feodala och fascistiska återupprättandet skedde i Ungern – de gamla ägarläktena var tillbaka i sadeln – och som har vidmaktshållits under de följande årtiondena av alla regeringar inklusive de nyliberala ”socialisterna”.

De fackutbildade inom jordbruk försvann och de nya markägarna hade inget intresse av att bedriva ett lantbruk som vore både mångsidigt och gav folk arbete. Istället igångsattes en monokultur. Nu skulle endera vete, majs, solrosor eller raps odlas där det tidigare, förutom

¹ [Viktor Orbán](#) (svensk Wikipedia) eller [Viktor Orbán](#) (engelsk Wikipedia, betydligt utförligare)

² [József Antall](#) (engelsk Wikipedia)

säd, hade stått fruktträd, vinrankor eller funnits växthus. Det var ett agroindustriellt jordbruk, med ett minimum av arbeten, som gällde landet över.

Den som kunde flydde denna utsiktslöshet. Istället kom andra som av olika sociala skäl tvangs ur städerna. I krisregionernas byar ökade de äldres antal och det skedde en ghettoisering. Dessutom tilltog en etnisering av eländet då romer oftare än andra drabbades av fattigdomen. Före 1989 hade majoriteten av dem arbetat inom jordbruket, byggnads eller i den tunga industrin. Nu hade få av dem en utkomst. De äldre fick en liten pension, de yngre försökte att med statlig socialhjälp och barnbidrag dra sig fram. De etniska spänningar, som kom ur de sociala problemen, kom i början på 2000-talet att bli kännetecknet för de ungerska landsorterna. Högerpolitiker eldade på spänningarna. Man startade paramilitära anti-zigenarorganisationer. Det var under denna tid som det förövades talrika regelrätta mord på romer.

Viktor Orbán valdes en andra gång 2010, med en överraskande majoritet, på nytt efter sin första regering 1998 – 2002. Han kom tillbaka efter åtta år av ett politiskt ”alternativ” som enbart resulterat i ett ruinfält. Orbán har sen dess behållit makten vid valen 2014 och 2018.³

Men hans nya regering har socialt sett inte ändrat något till det bättre istället har eländet bitit sig fast och blivit värre. Socialhjälpens som varit 100 euro skars ner till 70 euro. Barnbidragen har frusits inne. Skattefördelar för familjer omräknades så att det blev +/- noll för fattiga osv.

I flertalet av landsbygdens byar är den enda utkomstmöjligheten idag att delta i det ”allmänna arbetsprogrammet”, som regeringen igångsatte 2011, i avsikt att minska arbetslösheten och för att förbättra de ”normala arbetsförhållandena”. Lönen är omkring tvåtredje delar av den lagstadgade minimilönen. Väl i detta är man fast.

Orbán har dessutom de senaste åren öppet förklarat strid mot de fattigste av de fattiga. Hundratusentals har förlorat rätten att begära något som helst statligt understöd. Systemet är till sin uppbyggnad helt och hållet feodalt. Även om människorna inte alls är tillfreds med villkoren hjälper det föga. Oppositionella grupperingar tvingas mer eller mindre ut från regionen ifråga eller tystnar.

Byeländet har blivit en stabil bas för det orbánska systemet. Många av de äldre har – när vanliga utvägar är stängda – hälsat den rasistiska auktoritära politiken välkommen och många av de fattiga i de ”allmänna arbetsprogrammen” ger utav nödtvång regeringen sitt stöd. Det försäkrar dem ju en utkomst. Det är i dessa utfattiga befolkningsskikt som politiken med skräckbilden av en ”invandringssunami” kan finna sitt stöd. Dessutom har få av dem tillgång till någon annan information än den ständiga hatpropaganda som regeringen Orbán sprider.

Junge Welt (Berlin) 5 aug. 2018. (”Monokultur und Elend”). Översättning från tyskan och noter *Per-Erik Wentus*.

³ Orbán vann 2010 med 52,73 procent vilket gav 263 av riksdagens 386 säten och en tvåtredjedels majoritet. Han sänkte riksdagsledamöternas antal till 199 ledamöter. 2011 skedde en centralisering av både den lagstiftande som den utförande makten. Domstolsväsendet inklusive författningsdomstolen makt försvagades. Medborgerliga rättigheter, yttrandefriheten inskränktes. Plattskatt på 16 procent infördes.

Valet 2014 vann Orbán med 44,5 procent vilket gav 133 av 199 platser. Valet 2018 vanns med 49,27 procent som gav 133 platser. Han har alltså haft en betryggande majoritet i 8 år.